



NÁZEV ŠKOLY: GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA, LITOMĚŘICE,
Svojsíkova 1, příspěvková organizace

ČÍSLO PROJEKTU: CZ.1.07/1.5.00/34.1082

NÁZEV MATERIÁLU: VY_32_INOVACE_6B_17_Římské divadlo

TÉMA SADY: Antické reálie

ROČNÍK: 3. a 4. ročník, oktáva

DATUM VZNIKU: únor 2014

AUTOR: Vladimíra Hávová



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

Materiál je určen pro výklad antických reálií v samostatném semináři nebo jako součásti výuky latiny.

Studenti získají informace o římském divadle a o předních římských dramaticích.

Výklad navíc rozšiřuje i studentovu latinskou slovní zásobu (latinské termíny jsou zvýrazněny barevně). V závěru prezentace jsou uvedena latinsky psaná živá slova, citáty či slavné výroky týkající se tématu.

Prezentace s výkladem zabere jednu vyučovací hodinu.

Studenti propojí nové informace se znalostmi z literatury.

Římské divadlo

Římské divadlo nemá zdaleka takovou tradici jako divadlo řecké.

U zrodu římského divadla stál Řek původem z Tarentu (města proslulého láskou k divadlu), propuštěný otrok, **Livius Andronicus**.

Andronicus přeložil pro své žáky Homérovu Odysseiu. Poté byl požádán o překlad neznámé řecké komedie a tragedie, které měly být součástí římských her r. 240 př. K. Tím byl položen základ rozvoje literatury v Římě.

Římské divadlo

Římané provozovali divadlo při příležitosti státních svátků. O průběh a program svátků se starali římsští úředníci **aedilové**.

Vstup do divadla byl zdarma a povolen všem.

Divadlo se hrálo i při jiných veřejných či soukromých událostech, při pohřbech, při triumfech nebo jako součást rodinných oslav a hostin.

V době císařské si bohatí Římané vydržovali herce, jimiž se nechávali bavit.

Římské divadlo

Není zcela jasné, kde se divadlo hrálo. Jako součást státních svátků mohlo být uváděno v cirku, na volném prostranství, na foru, před chrámem... K tomu účelu se stavěly pro herce i diváky provizorní dřevěné konstrukce, které se po skončení her uklidily.

První stálé divadlo nechal v Římě vybudovat až **Gnaeus Pompeius Magnus** r. 55 př. K. V té době však už bylo divadlo na ústupu, stávalo se zábavou spíše soukromou.

Římské divadlo

Pompeiovo divadlo je největší římské divadlo, vešlo se do něj 25 000 diváků.

V Augustově době byla vybudována ještě dvě divadla, Marcellovo a Balbovo.

Další divadla římského typu vznikala po celé říši a v provinciích.



Římské divadlo

V provinciích se římská divadla často dochovala ve výborném stavu a po malých rekonstrukcích mohou sloužit dodnes svému účelu.

Jsou to např.

Orange v jižní Francii

Sabratha v severní Africe

Thugga v severní Africe

Leptis Magna v severní Africe

Aspendos v Malé Asii



Římské divadlo

Římské divadlo



Řecké divadlo



Římské divadlo

Římské divadlo se podobně jako řecké skládalo z hlediště, orchestry a jeviště.

Hlediště bylo tvořeno půlkruhem stojícím v rovině a obklopeno vysokou zdí, o níž se opíraly řady sedadel. Řecké hlediště bylo kruhovou výsečí (270°) a využívalo přírodní svah.

Orchestra byla půlkruhová a sloužila pro čestná místa senátorská. Řecká orchestra byla kruhová a využívali ji herci.

Římské divadlo

Vnitřní průčelí budovy bylo bohatě architektonicky členěné a zdobené sochami a obrazy. Tvořilo stálé pozadí scény.

Na **jevišti** herci využívali pohyblivé kulisy. Díky důmyslnému technickému zařízení bylo možné rychle obměnit scénu.

Pro zakrytí jeviště se používala opona. Ta se na rozdíl od našich divadel na začátku představení spouštěla, na konci vytahovala.

Hlediště bylo možné chránit plachtami.

Římské divadlo

Žánry římského divadla:

crepidata – mytologická tragédie

praetexta – historická tragédie

palliata – komedie z řeckého prostředí

togata – komedie z římského prostředí

atellana – improvizovaná fraška se stálými postavami

mimus – původně němá improvizovaná hra jednoho herce, později obohacena zpěvem a tancem

pantomimus – mytologická němohra

Římské divadlo

Herci (**histriones, actores, tragoedi, comoedi, mimi**) bývali propuštěnci nebo otroci. Jen v atellaně hráli římsší občané.

Mužské i ženské role hráli muži. Ženám bylo povoleno vystupovat v mimech (**mimae**).

Herectví nebylo nijak ceněno. Přesto vynikli-li někdo jako výborný herec, byl odměněn penězi a čestným věncem.

Římské divadlo



Herci používali masky (škabošky), kostýmy a zvláštní boty. To vše dokreslovalo charaktery postav i vyznění celého divadelního představení.

Římské divadlo

Titus Maccius Plautus (250 – 184 př. K.)

- autor komedií – 21 zachováno, 130 mu je připisováno
- tvůrce ustálených typů postav (chytrý otrok, hloupý lakomý pán, chlubitivý mluvka atd.)
- výborný znalec latiny, dokázal odlišit vrstvy obyvatel pomocí jazykových prostředků
- ovlivnil pozdější vývoj evropského divadla

Dílo:

Lišák Pseudolus

Komedie o hrnci

Římské divadlo

Publius Terentius Afer (195 – 159 př. K.)

- autor komedií – 6 zachováno, všechny podle Menandrova vzoru
- používá uhlazený jazyk, komedie mají intelektuální charakter
- původně otrok z Karthága, domohl se dobrého postavení společenského i hmotného

Dílo:

Kleštětec, Sebetrapič, Dívka z Andru, Bratři, Tchýně, Phormio

Římské divadlo

Nescit, quot habeat digitos in manu.

Neví, kolik prstů má na ruce. Neumí ani do pěti napočítat. (Plautus)

Nudo detrahare vestimenta.

Z nahého svléct šaty. Brát tam kde nic není.
(Plautus)

Ut saepe summa ingenia in occulto latent.

Jak často bývá největší nadání skryto. (Plautus)

Římské divadlo

Oleum et operam perdididi.

Ztratila jsem olej a práci (marná námaha).
(Terentius)

Duo cum faciunt idem, non est idem.

Když dva dělají totéž, není to totéž. (Terentius)

Quot homines, tot sententiae.

Kolik lidí, tolik názorů. (Terentius)

Římské divadlo

Zdroje:

ČERMÁK, J., ČERMÁKOVÁ, K. *Slovník latinských citátů*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, 2005. ISBN 80-242-1372-9.

KUBELKA, V. *Římské reálie a literatura*. Uherské Hradiště : vl. nákladem, 1898.

KUŽÁKOVÁ, E., MOUCHOVÁ, B., SLABOCHOVÁ, D. *Linguae Latinae studeamus*. 1. vyd. Praha : Ewa edition, 1998. ISBN 80-85764-25-3.

MOUCHOVÁ, B., KUŽÁKOVÁ, E., MAREK, V. *Disco latine II*. 1. vyd. Praha : Scientia, 1996. ISBN 80-7183-026-7.

STEHLÍKOVÁ, E. *Římské divadlo*. 1. vyd. Praha : KLP, 1993. ISBN 80-901508-2-9.

Římské divadlo

Obrázky:

AUTOR NEUVEDEN. *academiamercurii.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www.academiamercurii.cz/predmety/latina/latina.php>

AUTOR NEUVEDEN. *mgplzen.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www.mgplzen.cz/aktivity/provence/data/orange1.htm>

Fotografie z vlastního archivu (obr. 3 – 4)

AUTOR NEUVEDEN. *wikimedia.org* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_masks.png